

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Nc/5/2023
Identifikačné číslo spisu:	8222201284
Dátum vydania rozhodnutia:	13.12.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8222201284.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne AKBARIES, s.r.o., Andrejová, Andrejová 22, IČO: 36 461 695, zastúpenom advokátom JUDr. Jakubom Bílekom, Banská Bystrica, Janka Kráľa 7, IČO: 52 517 284, proti žalovaným 1/ E. Y., narodenému XX. H. XXXX, L., B. XX, 2/ J. Y., narodenej XX. X. XXXX, L., B. XX, 3/ LJ EKO s.r.o., Andrejová, Andrejová 36, IČO: 47 360 372, zastúpenému advokátom JUDr. Ivanom Savčákom, Bardejov, Partizánska 45, o určenie neplatnosti nájomnej zmluvy a určenie oprávnenia žalobcu užívať nehnuteľnosť, vedenom na Okresnom súde Bardejov, pod sp. zn. 6C/42/2022, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Prešove z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 3Co/59/2023, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Prešove JUDr. Eva Šofránková, JUDr. Katarína Krochtová a JUDr. Martin Baran nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na tomto súde pod sp. zn. 3Co/59/2023 (spor vedený na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 6C/42/2022).

Odôvodnenie

1. V spore vedenom na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 3Co/59/2023 žalobkyňa uplatnila námietku zaujatosti voči všetkým sudcom Krajského súdu v Prešove z dôvodu, že otec zákonného sudcu, ktorý rozhodol na prvom stupni, je J. príslušného odvolacieho súdu v Prešove. Žalobkyňa mala za to, že vzhľadom na pozíciu otca zákonného sudcu na odvolacom súde a ich blízky vzťah možno mať pochybnosti o zaujatosti ktoréhokoľvek senátu Krajského súdu v Prešove v odvolacom konaní o odvolaní žalobkyne. Žalobkyňa zároveň vzniesla námietku zaujatosti aj voči Krajskému súde v Košiciach, ktorý by podľa nej mohol byť eventuálnym odvolacím súdom, keďže brat zákonného sudcu, ktorý rozhodol na prvom stupni, pôsobí na Krajskom súde v Košiciach. S poukazom na uvedené žiadala, aby došlo tiež k vylúčeniu všetkých sudcov Krajského súdu v Košiciach o podanom odvolaní.

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd nadriadený Krajskému súde v Prešove [§ 54 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“)], ktorému bola námietka zaujatosti predložená 08. decembra 2023, posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti sudcov Krajského súdu v Prešove len vo

vzťahu k tým jeho sudcom, ktorí majú ako zákonní sudcovia rozhodnúť o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Bardejov z 12. apríla 2023 č. k. 6C/42/2022 -186. Predmetná vec bola pridelená na rozhodnutie senátu 3Co Krajského súdu v Prešove (potvrdenie na č. l. 257 spisu), ktorý je podľa rozvrhu práce Krajského súdu v Prešove na rok 2023 zložený zo sudcov JUDr. Evy Šofránkovej, JUDr. Kataríny Krochtovej a JUDr. Martina Barana.

3. Sudcovia Krajského súdu v Prešove - členovia senátu 3Co JUDr. Eva Šofránková, JUDr. Katarína Krochtová a JUDr. Martin Baran sa k námietke zaujatosti uplatnenej žalobkyňou vyjadrili tak, že vo veci sa žiadny z nich necíti byť zaujatý a k sporu, stranám a ich zástupcom nemajú žiadny pomer. Zároveň uviedli, že skutočnosť, že otec zákonného sudcu, ktorý rozhodol na prvom stupni pôsobí na Krajskom súde v Prešove ako podpredseda súdu, nemá žiaden význam na prejednávanej veci.

4. Podľa § 49 ods. 1 CSP sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, k ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

5. Účelom právnej úpravy vyjadrenej v citovanom § 49 ods. 1 CSP je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu (veci), k nezaujatému prístupu súdu k stranám sporu (účastníkom), k ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá právna úprava skutočností, ktoré sú z hľadiska vylúčenia sudcu/sudcov z prejednávania a rozhodovania sporu (veci) považované za právne relevantné. Je nimi existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu (veci), v rámci ktorého by bol daný konkrétny záujem sudcu na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu (účastníkom konania), ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu (účastníkov konania), ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní.

6. Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednanom spore (veci) alebo taký jeho osobný vzťah k stranám sporu (účastníkom konania), k ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

7. Pri posudzovaní skutočnosti uvádzanej žalobkyňou v námietke zaujatosti vychádzal najvyšší súd jednak zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcu, ako aj z toho, že výnimky z takejto prezumpcie stanovuje iba zákon.

8. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 CSP) alebo na návrh strany (§ 52 CSP). Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezaujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami CSP, ale tiež judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

9. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné

brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezaujatosti (pozri tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávánemu sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí.

10. Aj Ústava Slovenskej republiky deklaruje dva podstatné atribúty súdnictva v Slovenskej republike - nezávislosť a nestrannosť. Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojím významom; označuje jednak nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť), jednak nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Nezávislosť sudcu treba vidieť ako jeho nezávislosť od zložiek politického systému, rovnako ale aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému), konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí, jeho vedenia a kolektívu. Nestrannosť sudcu je potrebné posudzovať vždy v závislosti od konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria rozhodnúť, či existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. Len nestranný súd totiž poskytuje stranám rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

11. Z § 30 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva (o. i.) povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K stranám je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní vždy vecný a profesionálny prístup.

12. V danom prípade žalobkyňa námietku zaujatosti sudcov Krajského súdu v Prešove odôvodňuje tým, že podpredseda tohto súdu je otcom sudcu, ktorý rozhodol vo veci na súde prvej inštancie, a preto sa domnieva, že na odvolacom súde nebude o jeho odvolaní rozhodnuté nezaujato.

13. Z vyjadrenia zákonných sudcov senátu 3Co Krajského súdu v Prešove JUDr. Evy Šofránkovej, JUDr. Kataríny Krochtovej a JUDr. Martina Barana vyplýva, že títo sudcovia sa subjektívne necítia byť zaujatí. Všetci traja uviedli, že sú bez takého pomeru k veci, k stranám alebo ich zástupcom, pre ktorý by mohli byť pochybnosti o ich nezaujatosti. Samotná skutočnosť, že súčasný podpredseda Krajského súdu v Prešove je otcom sudcu, ktorý konal a rozhodoval v spore na súde prvej inštancie, nemôže byť dôvodom pre vylúčenie senátu 3Co Krajského súdu v Prešove z prejednávania a rozhodovania vecí, pretože sama osebe ešte nesvedčí o existencii vzťahu relevantného z hľadiska § 49 ods. 1 CSP.

14. Najvyšší súd konštatuje, že obsah námietky zaujatosti žalobkyne, ani stanovisko sudcov - členov senátu 3Co Krajského súdu v Prešove k tejto námietke nepreukazujú existenciu takého vzťahu alebo konkrétnej skutočnosti (nestačí len okolnosť všeobecná), pre ktorú by bolo možné mať pochybnosti o nezaujatosti namietaných sudcov k sporu, k stranám sporu alebo k ich zástupcom.

15. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti dospel najvyšší súd k záveru, že v danom prípade nie sú splnené zákonom vyžadované predpoklady vyplývajúce z § 49 ods. 1 CSP na vylúčenie sudcov Krajského súdu v Prešove JUDr. Evy Šofránkovej, JUDr. Kataríny Krochtovej a JUDr. Martina Barana (členov senátu 3Co) z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci. Námietku zaujatosti uplatnenú žalobkyňou voči sudcom uvedeným vo výroku tohto uznesenia považoval preto najvyšší súd za nedôvodnú; o vylúčení ďalších sudcov Krajského súdu v Prešove a prípadne aj sudcov Krajského súdu v Košiciach v zmysle § 55, veta druhá CSP nerozhodoval.

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.